

BIJLAGE 5

Functietoekenning

1.1 Inleiding

De Waterwet vraagt de provincie om functies voor wateren vast te leggen. Bij een provinciaal **waterprogramma** behoren daarom een kaart en een tekst waarin de functies van regionale watersystemen (oppervlaktewater en grondwater) worden aangeduid. De functietoekenning is het kader waarbinnen waterschappen het waterbeheer voeren. Het laat zien op welke functies het beheer moet zijn afgestemd en met welke belangen rekening gehouden moet worden. De functietoekenning dient ook voor de afstemming met en doorwerking naar andere beleidsterreinen.

De functies worden hierna benoemd. Ze worden in tekst beschreven, met een aanduiding van de aspecten waarmee rekening moet worden gehouden en zijn weergegeven op twee kaarten. Op de kaart **Ontwikkelingsperspectieven Omgevingsvisie Overijssel** zijn zo veel mogelijk de functies weergegeven, die een rol spelen bij ruimtelijke- en gebiedsontwikkelingen (de oppervlaktewateren, drinkwaterwinlocaties, primaire watergebieden e.d.). Soms zijn ze exact aangegeven en soms alleen door middel van symbolen. Op de **Functiekaart water** zijn vooral de gebruiksfuncties opgenomen. Beide kaarten vullen elkaar aan en vormen een samenhangend geheel. Het systeem van rivieren, beken, weteringen en kanalen is als samenhangend stelsel op beide kaarten hetzelfde aangegeven en op de Functiekaart water onderscheiden in categorieën.

1.1.1 Onderscheiden functies

Binnen het waterbeheer kunnen verschillende functies worden onderscheiden voor oppervlaktewateren en grondwater. Op basis van het provinciaal belang worden de functies benoemd, onderscheiden naar gebruiksfuncties en gebiedsfuncties.

Daarbij wordt ook aangegeven welk gewicht deze functie heeft in de afweging met andere ruimtelijke gebiedsfuncties, zoals verstedelijking, infrastructuur, natuurontwikkeling, recreatie en dergelijke. Met het hanteren van een gedifferentieerde gewichtenset wordt op een genuanceerde wijze invulling gegeven aan het principe dat water een meer sturende rol moet vervullen in de ruimtelijke ontwikkeling.

In paragraaf 1.3 van dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op de doorwerking naar de ruimtelijke ordening.

Bij de toekenning van functies kan sprake zijn van stapeling, omdat een bepaald water meerdere functies kan hebben. Het is belangrijk om deze stapeling in het oog te houden en zo ook de functiekaarten te “lezen”. Daar waar bij functies sprake is van een verschillende weging van belangrijkheid (zie 1.3 toelichting op doorwerking in de ruimtelijke ordening) geldt bij stapeling het meest verstrekkende belang.

Dit wordt verduidelijkt met een voorbeeld. Een oppervlaktewater (bijv. de IJssel) heeft vaak een afvoerfunctie, die een voldoende niveau van bescherming vereist tegen overstromingen.

In droge tijden kan ook wateraanvoer plaatsvinden en naast afvoer kan ook sprake zijn van scheepvaart. Zo kan een oppervlaktewater de functie hebben van afvoerweg, aanvoerweg en scheepvaartweg. Daarnaast kan het oppervlaktewater ook nog betekenis hebben vanwege de natuurwaarden die in of langs het oppervlaktewater aanwezig zijn en bescherming genieten als Natura 2000-gebied. Het heeft dan een “functie” voor behoud of ontwikkeling van natuurwaarden.

In geval van strijdigheid is in principe het belang van veiligheid doorslaggevend, indien het niet mogelijk is gebleken oplossingen te vinden die aan de strijdige belangen tegemoetkomen.

In bovenstaande is sprake van functies die direct gebonden zijn aan een object en vooral te maken hebben met het gebruik van het water (1.1.2). Een belangrijke functie van oppervlaktewateren is ook om de grondwaterstand in het omliggende gebied te reguleren. Door het instellen van een bepaald peil in het oppervlaktewater wordt de grondwaterstand in een gebied gestuurd.

Het oppervlaktewatersysteem heeft daarmee de functie om bepaalde watercondities in een gebied te realiseren. De gewenste condities zijn afhankelijk van het grondgebruik. In stedelijk gebied, in landbouwgebied of in natte natuurgebieden worden verschillende grondwaterstanden nagestreefd, die nogal eens door het jaar heen variëren. Het oppervlaktewater heeft zo ook een functie die gericht is op het omringende gebied. Dit wordt de 'gebiedsgebonden functie' genoemd (1.1.3).

1.1.2 Gebruiksfuncties voor oppervlaktewater en grondwater

Oppervlaktewater

Waterafvoer en veiligheid:

- Hoofdsysteem (IJssel, Vecht, Zwarte Water, buitendijkse gebieden/ uiterwaarden en dijken, primaire keringen) • Regionale keringen
- Essentiële watergangen met kaden en aansluitende vrijwaringszone

Wateraanvoer:

- Wateraanvoer-infrastructuur

Scheepvaart:

- Wateren met een functie voor de beroepsvaart
- Recreatietoervaart

Zwemwater:

- Oppervlaktewater dat moet voldoen aan de voorschriften van WHVZ/BHVZ

Drinkwater:

- Innamezone oevergrondwaterwinning

Waterkwaliteit en ecologie:

- Oppervlaktewaterlichamen KRW
- Waardevolle kleine wateren

Waterberging:

- Primaire watergebieden
- Waterbergingsgebieden

Grondwater

Voorraad:

- Grondwaterlichamen Kaderrichtlijn Water

Drinkwaterwinning:

- Grondwaterbeschermingsgebied
- Boringsvrije zone
- Intrekgebied

Industriële winningen:

- Boringsvrije zone (beschermingszone tegen diepe boringen)

Koude-warmteopslag

1.1.3 Gebiedsgebonden functies

Natuur (groen-blauwe hoofdstructuur):

- EHS (met N2000-gebieden en TOP-gebieden)
- Ecologische verbindingzones

Landbouw: buitengebied, accent op productie

- Gebieden met hoofdfunctie landbouw
- veenweidegebieden en beekdalen

Mixlandschap: buitengebied, accent op veelzijdige gebruiksruimte

- Gebieden met een verwevenheid van landbouw, natuur en andere maatschappelijke doelen. Kenmerkend is de groen-blauwe dooradering.

Stedelijk gebied:

- Het bebouwde gebied van steden en dorpen.

1.2 Betekenis van de functies

Onderstaand wordt aangegeven wat het belang van de functie is en wat dat betekent voor het waterbeheer. Op de Functiekaart water worden de betreffende objecten en gebieden weergegeven als lijn, (rivier, kanaal) of als vlak (natuurgerichte waterhuishouding) of symbool (zwemwater).

In de tekst wordt per functie een korte omschrijving gegeven waarbij wordt ingegaan op de aspecten voor waterbeheer en ruimtelijke ordening en een indicatie wordt gegeven van de ontwikkelingsmogelijkheden voor andere functies. Wij streven naar een positieve interactie tussen verschillende belangen. Het stellen van grenzen en normen vanuit water betekent niet dat voor andere functies geen ontwikkelingsmogelijkheden meer bestaan, integendeel. In de Omgevingsvisie [en het Regionaal Waterprogramma](#) zoeken wij steeds alternatieven die meerwaarde hebben voor verschillende functies.

1.2.1 Gebruiksfuncties oppervlaktewater

Waterafvoer en veiligheid

Hoofdsysteem (IJssel, Vecht, Zwarte Water) met buitendijkse gebieden/uiterwaarden en primaire keringen (zie Functiekaart water).

Waterveiligheid betreft het voorkomen van dijkdoorbraak en overstromingen met mogelijk grote aantallen slachtoffers, omvangrijke economische schade en maatschappelijke ontwrichting als gevolg.

Daarom zijn voor de aangegeven wateren met bijbehorende gebieden en dijken de aspecten waterafvoer en bescherming tegen overstroming van het hoogste belang. Deze aspecten zijn daarmee kaderstellend voor het beheer, de inrichting en de verdere ontwikkeling. Ontwikkelingen die de genoemde aspecten belemmeren worden geweerd. Maatregelen die voor deze aspecten noodzakelijk zijn hebben voorrang op andere ontwikkelingen. Daarbij wordt wel gezocht naar synergie met andere ontwikkelingen of maatregelen, en naar versterking van ruimtelijke kwaliteit. Ontwikkelingsmogelijkheden

In het hoofdsysteem liggen tal van mogelijkheden voor synergie: naast scheepvaart ook natuurontwikkeling, wateraanvoer, recreatie op en aan het water, ontwikkeling van ruimtelijke kwaliteit, landbouw, wonen, stedelijke waterfronten, bedrijfsvestiging aan vaarwater.

Regionale keringen (zie Functiekaart water).

De functie van deze keringen als bescherming tegen overstroming en wateroverlast is van het hoogste belang en daarom is het behoud van deze functie kaderstellend. Waterschappen geven in hun legger mogelijkheden en beperkingen aan voor ontwikkelingen en medegebruik.

Ontwikkelingsmogelijkheden

Er kan sprake zijn van medegebruik door landbouw en recreatie.

Essentiële watergangen en kaden incl. vrijwaringszone (zie Functiekaart water).

Waterlopen, die een afwateringsfunctie hebben voor gebieden groter dan circa 5.000 ha, hebben een vitale afvoerfunctie en zijn aangegeven als essentiële waterlopen. Het belang van deze watergangen voor de afvoer en berging van water is zwaarwegend. Waterbeheer, inrichting en ontwikkeling worden hierop afgestemd. Binnen een zone van 100 meter aan weerszijde van deze waterlopen dient bij nieuwbouw of uitbreiding van bestaande bebouwing rekening te worden gehouden met de huidige en toekomstige functie van waterafvoer en waterberging. Deze strook wordt gevrijwaard van ontwikkelingen die de functie van deze waterlopen belemmeren of toekomstige vergroting voor afvoer of berging onmogelijk maken. Aangezien de kenmerken per watergang sterk kunnen variëren, is overleg met de waterbeheerder geboden om hieraan invulling te geven.

Ontwikkelingsmogelijkheden

Essentiële watergangen hebben naast de waterafvoerende functie mogelijkheden voor recreatie, natuurontwikkeling en ecologie, ruimtelijke kwaliteit en versterking van gebiedskenmerken.

Wateraanvoer**Watergangen voor de aanvoer van water in droge perioden (zie Functiekaart water).**

Via de aangegeven watergangen kan in droge tijden gebiedsvreemd water worden aangevoerd om de uitdroging van de aanliggende gronden tegen te gaan. Het aangevoerde water kan ook worden gebruikt voor beregening. Het belang van een goede wateraanvoer is zwaarwegend. De infrastructuur en kunstwerken die nodig zijn voor wateraanvoer dienen in stand te blijven en dienen hun functie voor wateraanvoer te behouden.

Ontwikkelingsmogelijkheden

Er zijn geen beperkingen buiten de watergang.

Scheepvaart**Wateren met een functie voor de beroepsvaart (zie Functiekaart water).**

Het belang van het oppervlaktewater voor de scheepvaart is zwaarwegend en dient te worden veiliggesteld, qua waterdiepte, breedte en omvang van kunstwerken/sluizen.

Ontwikkelingsmogelijkheden

Er zijn geen beperkingen buiten de watergang. Er zijn kansen voor knooppunten van verschillende vervoersmodaliteiten en havenfaciliteiten.

Wateren met functie voor de recreatievaart (zie Functiekaart water)

Bij verdere ontwikkelingen in en rond deze oppervlaktewateren dient de functie voor de recreatievaart meegewogen te worden. Wateren die zijn opgenomen in de Beleidsvisie Recreatietoervaart Nederland (BRTN) dienen beschikbaar te blijven voor de recreatievaart. Daarmee is deze functie medeordenend bij de ruimtelijke ontwikkeling.

Ontwikkelingsmogelijkheden

Er zijn geen beperkingen buiten de watergang. Wateren met een functie voor de recreatievaart bieden (op daarvoor geschikte plaatsen) kansen voor toeristische ontwikkeling langs het water. Anderzijds zal de invulling van de recreatieve functie moeten worden afgestemd met natuurlijke kwaliteiten en doelen.

Zwemwater**Oppervlaktewater dat moet voldoen aan de voorschriften van WHVBZ (zie Functiekaart water)**

De kwaliteit van het water zelf en de hygiëne en veiligheid in en rond het water moeten voldoen aan de normen van de Wet Hygiëne en Veiligheid Bad- en Zweminrichtingen (WHVBZ) en de Zwemwaterrichtlijn. Het waterbeheer wordt op deze gebruiksfunctie afgestemd. Daarmee is deze functie kaderstellend voor verdere ontwikkelingen. De aangegeven zwemwater-locaties worden jaarlijks opnieuw benoemd (Gedeputeerde Staten).

Ontwikkelingsmogelijkheden

Geen functies toelaten die zwemwaterkwaliteit aantasten. Er liggen kansen voor synergie met recreatie en natuurontwikkeling. Zwemwaterlocaties kunnen onderdeel zijn van de recreatieve infrastructuur.

Drinkwater

Innamezone oevergrondwaterwinning (zie Functiekaart water)

In de aangegeven zones infiltreert oppervlaktewater in de grond om uiteindelijk onttrokken te worden voor drinkwaterwinning. Met het aangeven van de innamezone op de kaart wordt de drinkwaterfunctie van het betreffende water aangeduid. Een goede waterkwaliteit is van het grootste belang en daarmee kaderstellend voor verdere ontwikkeling ter plaatse. De kwaliteit van het aangevoerde rivierwater dient te voldoen aan de algemene eisen van oppervlakte-waterkwaliteit (AmvB Milieudoelstellingen). Er wordt geen beschermingszone voor het oppervlaktewater aangegeven aangezien er geen objectieve gronden beschikbaar zijn om een dergelijke aanduiding stroomopwaarts te begrenzen.

Ontwikkelingsmogelijkheden

De ontwikkelingsmogelijkheden liggen meer op het niveau van de rivier of het watersysteem. Bij de infiltratiezone kan gedacht worden aan natuurontwikkeling of bepaalde vormen van recreatie.

Waterkwaliteit en ecologie

Oppervlaktewaterlichamen KRW (zie Functiekaart water)

Op de kaart zijn alle oppervlaktewaterlichamen conform de KRW aangegeven. Voor een omschrijving en de ecologische en chemische doelen wordt verwezen naar het onderdeel Kaderrichtlijn Water van deze Waterbijlage (hoofdstuk 3).

Doel van de KRW is het bereiken van een goede ecologische en chemische kwaliteit van het oppervlaktewater. Eenmaal vastgesteld kan hier niet van worden afgeweken en is dit doel kaderstellend voor verdere ontwikkeling. Langs deze wateren is onder meer ruimte nodig voor herinrichting van oevers en zonodig voor (vrije) meandering en voor de aanleg van vispassages.

Ontwikkelingsmogelijkheden

Geen nieuwe functies die herinrichting onmogelijk maken of de ecologische kwaliteit aantasten. Er zijn mogelijkheden voor synergie met natuurontwikkeling, groen-blauwe dooradering, versterking gebiedskenmerken en recreatie.

Waardevolle kleine wateren **(zie Functiekaart water)**

Kleine waterelementen als bovenlopen, bronnen en vennen zijn vanwege de werking van het hele watersysteem van wezenlijk belang voor het bereiken van goede en gewenste condities in midden- en benedenlopen. Ze vallen niet onder de rapportageverplichting van de KRW, maar zijn wel nodig voor het bereiken van de doelen.

De provincie kent aan waardevolle kleine wateren beleidsmatig een bijzondere betekenis toe. Deze wateren zijn aangegeven op de Functiekaart Water en op de kaart Ontwikkelingsperspectieven. Deze wateren maken deel uit van de zone Ondernemen met Natuur en Water.

Het algemene doel is een zo hoog mogelijke ecologische kwaliteit te ontwikkelen en te behouden. De provincie formuleert géén uitgewerkte ecologische normen voor deze kleine wateren; de doelen zijn op hoofdlijnen aangegeven in [paragraaf 2.3.2 van het Regionaal Waterprogramma Overijssel](#). De ecologische referentie van deze wateren is zeer type-specifiek en kan voor elk water weer anders zijn. De provincie vraagt aan de waterbeheerders om bij mogelijke bedreigingen of bij uitvoer van beschermende- of verbeteringsmaatregelen de ecologische kwaliteit van het betreffende water zo nodig te inventariseren, te beoordelen en ecologische doelstellingen te formuleren. In hoofdstuk 3 van deze waterbijlage wordt nader ingegaan op de ecologische en chemische doelen voor kleine wateren.

Ontwikkelingen in of rond het water worden mede beoordeeld op de gevolgen voor de ecologische kwaliteit van het water.

Zo nodig moeten de plannen worden aangepast of moeten er compenserende maatregelen genomen worden.

De provincie vraagt aan de waterbeheerders om maatregelen te nemen om de kwaliteit te behouden of te verhogen indien dit nodig is en/of indien zich hiervoor kansen voordoen. Veelal is de uitvoering van dergelijke maatregelen het beste te realiseren als er in het gebied toch al maatregelen uitgevoerd worden, bijvoorbeeld voor het realiseren van het GGOR, de EHS of het op orde brengen van de waterhuishouding. Maatregelen gericht op de ecologische kwaliteit van het aangewezen water, kunnen dan in het uitvoeringsproces meeliften.

Ontwikkelingsmogelijkheden

Voorals kansen voor water in relatie met natuur, landschap en extensieve recreatie.

Waterberging

Primaire watergebieden (zie Functiekaart water en aanduiding op kaart Ontwikkelingsperspectieven Omgevingsvisie)

Primaire watergebieden zijn laaggelegen gebieden, die bij hevige neerslag onderlopen. Ze hebben een functie voor een natuurlijke wijze van waterberging. Het in stand houden van deze functie voor waterberging is kaderstellend voor verdere ontwikkeling.

Ontwikkelingsmogelijkheden

Primaire watergebieden laten zich combineren met alle ruimtelijke functies, die niet kapitaalintensief zijn: landbouwgronden, groenvoorziening, sport en recreatie, natuur en ecologie.

Waterbergingsgebieden (zie Functiekaart water en de aanduiding op kaart Ontwikkelingsperspectieven Omgevingsvisie)

Deze gebieden hebben een primaire functie voor waterberging en zijn daar speciaal op ingericht. Het water wordt bij hevige neerslag of grote afvoer actief naar deze gebieden gestuurd. Bij verdere ontwikkeling van deze gebieden is de mogelijkheid voor berging van water kaderstellend. Hiermee wordt tevens tegemoetgekomen aan de langetermijnreservering in de PKB Ruimte voor de Rivier ten behoeve van een eventuele dijkverlegging in het Noorddiep (Kampereiland). Voor twee gebieden in Noordwest-Overijssel is met een symbool aangegeven dat dit zoekgebieden zijn voor waterberging.

Ontwikkelingsmogelijkheden

Wateropvanggebieden laten zich combineren met alle ruimtelijke functies die niet kapitaalintensief zijn: landbouw, groenvoorziening, sport en recreatie, natuur en ecologie. In bepaalde situaties zijn er interessante mogelijkheden voor wonen en water, met kansen voor hoge ruimtelijke kwaliteit.

1.2.2 Gebruiksfuncties grondwater

Voorraadbeheer

Grondwater mag alleen met vergunning worden onttrokken: onttrekking wordt alleen vergund voor hoogwaardige doelen. Er mag niet meer grondwater worden onttrokken dan er infiltreert door de neerslag. De grondwaterkwaliteit dient te voldoen aan de geldende normen. Deze aspecten zijn kaderstellend voor het gebruik van de ondergrond. Het diepe watervoerende pakket onder Salland blijft gereserveerd als strategische watervoorraad voor de drinkwatervoorziening. Dit water is van zeer goede kwaliteit en wordt niet bedreigd door verontreinigingen vanuit de bovengrond, omdat het wordt beschermd door een ondoorlatende bodemlaag. Om deze beschermende werking te behouden geldt een verbod op diepe boringen, die deze laag zouden kunnen beschadigen.

Ontwikkelingsmogelijkheden

Deze functie legt geen beperkingen op aan ruimtelijke ontwikkelingen, mits deze gebeuren met in achtneming van het generieke beleid voor grondwaterbescherming.

Drinkwaterwinning

Grondwaterbeschermingsgebied (25 jrs-zone) (zie Functiekaart water)

Binnen de aangegeven gebieden is de bescherming van de kwaliteit van het grondwater van het hoogste belang omdat de onttrekking op relatief korte afstand plaatsvindt. Daarmee is het belang van de grondwateronttrekking kaderstellend voor verdere ontwikkeling. Binnen het grondwaterbeschermingsgebied gelden regels voor grondwaterbescherming (zie hoofdstuk 5).

Ontwikkelingsmogelijkheden

Samenloop is mogelijk met natuurontwikkeling en recreatie, stedelijk groen en landbouw.

Boringsvrije zone (25 jaars zone) (zie Functiekaart water)

De winningen voor de drinkwatervoorziening die plaatsvinden in het diepe watervoerende pakket (Zwolle diep, Deventer centrum, Ceintuurbaan en Diepenveen) worden beschermd door middel van een milieubeschermingsgebied met de functie waterwinning. Deze bescherming heeft de vorm van een boringsvrije zone.

In Salland valt dit verbod samen met het algemene verbod op diepe boringen aldaar, ter bescherming van de strategische drinkwaterreserve.

Ontwikkelingsmogelijkheden

Alle ontwikkelingen zijn mogelijk waarbij geen diepe boringen nodig zijn.

Intrekgebied (100 jrs-zone) (zie Functiekaart water)

Het intrekgebied “levert” feitelijk het grondwater voor de drinkwatervoorziening. Bescherming van de kwaliteit van het grondwater is daarmee van groot belang en zwaarwegend bij verdere ontwikkeling. In het intrekgebied worden geen functies toegelaten die risicovol zijn voor de grondwaterkwaliteit (zie hoofdstuk 5).

Ontwikkelingsmogelijkheden

Er liggen kansen voor natuurontwikkeling, landbouw, recreatie, en niet-bedreigende stedelijke functies.

Industriële winning**Boringsvrije zone (beschermingszone tegen diepe boringen) (zie Functiekaart water)**

Er is een functie industriële winning die een goede grondwaterkwaliteit vraagt vanwege de productiefunctie. Deze winning wordt beschermd door geen verstoring van de ondergrond toe te laten. In het aangegeven gebied geldt een verbod op diepe boringen, in verband met de afscherming van de onderliggende grondwaterlaag.

Ontwikkelingsmogelijkheden

N.v.t.

Koude-warmteopslag

Koude-warmteopslag is toegestaan, behalve in grondwaterbeschermingsgebieden. In gebieden met een verbod op diepe boringen, waaronder het diepe watervoerende pakket onder Salland, mag alleen tot een bepaalde diepte koudewarmteopslag plaatsvinden (Omgevingsverordening).

(Zie Functiekaart water).

1.2.3 Gebiedsgebonden functies**Natuur**

De functie natuur geldt binnen de grenzen van de EHS (inclusief de Natura 2000- en TOP-gebieden) en de ecologische verbindingzones (zie kaart Ontwikkelingsperspectieven Omgevingsvisie, de eenheden : aaneengesloten structuur van natuurgebieden, zoekgebied EHS en zoekgebied ecologische verbindingzone).

Het beheer van het oppervlaktewater en het grondwater wordt afgestemd op de natuurdoelen, die gelden voor de specifieke gebieden binnen de EHS. Het waterbeheer is daarmee dienend aan de natuurfunctie in deze gebieden. Dat betreft zowel de inrichting van het watersysteem, het peilbeheer als de waterkwaliteit. Voor de inrichting en waterkwaliteit gelden de eisen vanuit de Kaderrichtlijn Water als ondergrens.

In de ecologische verbindingzones wordt het waterlopenstelsel optimaal ingericht voor het ecologische functioneren. Het peilbeheer kan worden afgestemd op het gebruik van de aanliggende gronden voor zover dat het functioneren als verbindingzone niet belemmert.

Ontwikkelingsmogelijkheden

Kansen voor natuur, aangepaste landbouw/agrarisch beheer in randzone, landschapsontwikkeling (gebiedskenmerken) en specifieke vormen van recreatie.

Landbouw

De functie landbouw geldt in de gebieden waar sprake is van “buitengebied, accent productie” (zie kaart Ontwikkelingsperspectieven Omgevingsvisie).

In deze gebieden is het landbouwkundig gebruik leidend voor het waterbeheer. Waar sprake is van veenweidegebieden of beekdalen wordt het peilbeheer afgestemd op het gebruik als grasland. Diepere ontwatering is

niet toegestaan. Het waterbelang is dienend aan de landbouwfunctie. Voor de inrichting en de waterkwaliteit gelden de normen voor wateroverlast en de eisen vanuit de Kaderrichtlijn Water als ondergrens.

Ontwikkelingsmogelijkheden

Ontwikkelingen afgestemd op landbouw. Samenloop mogelijk met versterking gebiedskenmerken en groen-blauwe dooradering met name op de flanken van natuurgebieden.

Verder mogelijkheden voor recreatie (vissen, wandelen, kanoën) en cultuurhistorie (bijv. polder Mastenbroek).

Mixlandschap

De functie geldt in de gebieden waar sprake is van “buitengebied, accent op veelzijdige gebruiksruimte” (zie kaart Ontwikkelingsperspectieven Omgevingsvisie).

In deze gebieden geldt als uitgangspunt dat het waterbeheer (inrichting watersysteem, peilbeheer en waterkwaliteit) wordt afgestemd op het aanwezige grondgebruik. Voor de inrichting en waterkwaliteit gelden de normen voor wateroverlast en de eisen vanuit de Kaderrichtlijn Water als ondergrens.

Kenmerkend voor deze gebieden is echter een ontwikkelingsgerichte inzet naar een meer natuurlijk, veerkrachtig en landschappelijk ingepast watersysteem. Gebiedsontwikkelingen en andere kansen worden aangegrepen om naar deze meer natuurlijke situatie toe te groeien, om de zichtbaarheid van de waterlopen te vergroten en de gebiedskenmerken die te maken hebben met wateraspecten te versterken.

Bijzondere aandacht heeft daarbij het behoud en de ontwikkeling van waardevolle kleine wateren (zie 1.2.1). Deze wateren hebben een hoge waarde en potentie voor de kwaliteit van water en natuur. Verbeteringen aan het watersysteem kunnen een positieve bijdrage leveren aan het bereiken van de KRW-doelstellingen in de benedenstrooms gelegen oppervlaktewaterlichamen.

Ontwikkelingsmogelijkheden

Versterking van de groen-blauwe dooradering van het landschap. Vergroten van de veerkracht van het watersysteem. Er liggen kansen voor natuurontwikkeling, recreatie en toerisme.

Stedelijk gebied

De functie stedelijk gebied geldt binnen het bebouwde gebied van steden en dorpen (zie kaart Ontwikkelingsperspectieven Omgevingsvisie).

In het bebouwde gebied is bescherming tegen overstroming en het voorkomen van wateroverlast belangrijk. Bij de keuze en inrichting van nieuwe stedelijke locaties of herstructurering en beheer van bestaand stedelijk gebied dient het waterbeheer expliciet te worden betrokken. Het belang van een goed waterbeheer is deels zwaarwegend, deels medeordenend. Relevante aspecten zijn: veiligheid tegen overstroming, bescherming tegen wateroverlast, afkoppeling van regenwater, zoveel mogelijk beperken van riooloverstorten, niet afwentelen op benedenstrooms gebied, kwaliteit van het binnenstedelijk water, herinrichting van watergangen en het daarmee gepaard gaande ruimtebeslag.

Ontwikkelingsmogelijkheden

Samenloop mogelijk met versterken ruimtelijke kwaliteit openbare ruimte en woonomgeving en specifieke vormen van natuur en recreatie. Alle stedelijke ontwikkelingen zijn mogelijk waarbij wordt ingespeeld op de kansen en beperkingen vanuit water.

1.3 Doorwerking naar de ruimtelijke ordening

1.3.1 Inleiding

Het waterbeleid heeft consequenties voor de ruimtelijke ordening. In sommige gebieden zullen op grond van een goed waterbeheer bepaalde ontwikkelingen ongewenst zijn, of nadrukkelijk tegen het belang van het water moeten worden afgewogen. Kortom, het waterbeleid werkt door naar de ruimtelijke ordening. In de beschrijving van de functies in de vorige paragraaf is daar al op geanticipeerd. De Waterwet schrijft voor dat deze ruimtelijke aspecten in het waterplan

(het Regionaal Waterprogramma Overijssel) vastgelegd worden. Op die punten fungeert het waterplan (het Regionaal Waterprogramma Overijssel) als structuurvisie. In deze paragraaf wordt beschreven hoe de doorwerking vanuit het waterbeleid naar de ruimtelijke ordening geregeld wordt. Hierbij wordt de term ‘het belang van het water’ gebruikt. Hiermee zijn in één term aangeduid de verschillende vormen van gebruik of betekenis van het water in een gebied (afvoer, berging, waterkwaliteit, grondwateronttrekking enz.) zoals onderscheiden in de voorgaande paragraaf.

1.3.2 Niveaus van sturing

Voor bescherming tegen overstromingen of het beschermen van de grondwatervoorraden of het realiseren van de noodzakelijke watercondities voor landbouw en natuurwaarden dient water een sturende rol spelen in de ruimtelijke ontwikkeling. De “zwaarte” van deze sturing is afhankelijk van het gewicht van de opgave en de opbouw en inrichting van het betreffende gebied. In de provinciale sturing voor het omgevingsbeleid worden 3 niveaus onderscheiden: normstellend, richtinggevend of inspirerend (hoofdstuk 3 van de Omgevingsvisie). Voor het waterbelang is dit als volgt verder uitgewerkt:

- normstellend:
- het belang van het water is kaderstellend, ontwikkelingen die strijdig zijn met dit belang worden geweerd.
- het belang van het water is zwaarwegend: er vindt bij de ruimtelijke ontwikkeling, een afweging plaats waarbij het belang van het water zwaar weegt. Mits goed gemotiveerd, kunnen ontwikkelingen plaatsvinden, die hiermee strijdig zijn. In zo’n geval worden compenserende of mitigerende maatregelen genomen.
- richtinggevend:
- het waterbelang is medeordenend: er vindt bij de ruimtelijke ontwikkeling, die met het belang van het water strijdig is, een afweging plaats waarbij het waterbelang een duidelijke rol speelt en er zo nodig mitigatie of compensatie plaatsvindt.
- In andere situaties is het water “dienend” (faciliterend) en wordt het waterbeheer afgestemd op de ruimtelijke bestemming of nieuwe ontwikkeling. Wel kunnen waterelementen en waterlopen gebruikt worden voor versterking van de ruimtelijke kwaliteit. Daarmee is het water ook “inspirerend”.

In het geval er bij stapeling sprake is van verschil in zwaarte van sturing, dan geldt het zwaarste belang.

1.3.3 Invulling per thema

Het waterbeleid is in de Omgevingsvisie en het Regionaal Waterprogramma Overijssel beschreven vanuit diverse thema’s:

- veiligheid tegen overstroming, bescherming tegen wateroverlast en gevolgen klimaatverandering op lange termijn;
- watercondities voor mens, landbouw, natuur en landschap;
- betrouwbare en continue drinkwatervoorziening en bescherming industriële winningen.

Veiligheid

Bij veiligheid worden onderscheiden: bescherming tegen overstroming en tegen wateroverlast.

Bij de bescherming tegen overstroming gaat het om het geven van ruimte aan het hoofdafvoersysteem, om het in stand houden van waterkeringen die voldoende veiligheid bieden en om inrichtingsmaatregelen in laaggelegen gebieden. Concreet is dit als volgt naar gebieden uitgewerkt:

- Periodiek toetsen of de waterkeringen voldoen aan de gestelde normen en zonodig verbeteringsmaatregelen laten nemen. De veiligheid tegen overstroming is voor de primaire en regionale keringen kaderstellend bij ruimtelijke ontwikkeling.
- Ruimte gegeven aan de grote rivieren IJssel, Vecht en Zwarte Water. De afvoerfunctie van het winterbed van de rivieren is kaderstellend voor de ruimtelijke ontwikkeling
- De bypass Kampen: het tracé van de bypass te Kampen met bedijking wordt opgenomen in de Omgevingsvisie. De afvoerfunctie van de bypass is kaderstellend voor de ruimtelijke ordening.
- De visie op het Vechtdal: rond de Vecht vindt een gebiedsontwikkeling plaats. Bij de gebiedsontwikkeling wordt de verdere ontwikkeling van functies en gebiedskwaliteiten verweven met de waterveiligheid. De afvoerfunctie van het winterbed is kaderstellend voor de ruimtelijke ontwikkeling.
- Bij de verdere ontwikkeling en herinrichting van de lage delen van Overijssel (gebieden die door dijkkringen worden beschermd) moet aandacht gegeven worden aan voorzieningen die bij overstroming het aantal slachtoffers en de omvang van schade kunnen beperken. In gebieden die snel en diep onderlopen bij een dijkdoorbraak

(dijkringen Mastenbroek en IJsseldelta) is het waterbelang zwaarwegend. In de gebieden die minder snel en ondiep onderlopen (de dijkringen Vollenhove, Salland en Oost-Veluwe) is het waterbelang medeordenend.

Wateroverlast

Voor wat betreft bescherming tegen wateroverlast geldt voor de regionale watersystemen concreet op gebiedsniveau:

- de primaire watergebieden, die bij stedelijke gebieden zijn aangewezen als ruimte voor natuurlijke waterberging in extreme situaties, de waterbergingsgebieden Kampereiland, Noord- en Zuid-Meene, de Beulakerpolder en de op de Functiekaart water aangegeven zoeklocaties in Noordwest-Overijssel worden vrijgehouden van ontwikkelingen, die de wateropvangfunctie belemmeren. Het belang van het water is kaderstellend.
- bij ruimtelijke ontwikkeling langs “essentiële waterlopen” wordt rekening gehouden met behoud van de afvoerfunctie en mogelijkheden voor vergroten van de afvoercapaciteit. Alle ontwikkelingen dienen **beoordeeld te worden in het licht van het water. Het belang van het water is zwaarwegend.**

Watercondities voor mens, landbouw, natuur en landschap

In de hieronder aangegeven gebieden wordt het waterbeheer afgestemd op het grondgebruik. Meer specifiek geldt voor watercondities het volgende:

• EHS en ecologische verbindingzones

In grote delen van de EHS spelen goede watercondities een belangrijke rol. In samenhang met de realisatie van de EHS worden hiervoor ook de nodige maatregelen genomen. Deze zullen binnen de grenzen van de EHS genomen worden. Het waterbelang is “dienend” aan het natuurbelang.

• Oppervlaktewaterlichamen KRW

De ecologische doelen die gesteld zijn voor de oppervlaktewaterlichamen (2^e tranche van de KRW) mogen door ruimtelijke ontwikkelingen of nieuwe functies niet onmogelijk worden gemaakt en de aanwezige situatie mag niet zodanig verslechteren dat het betreffende water in een lagere beoordelingsklasse terecht komt (stand still-vereiste). Voor het realiseren van het ecologische doel is het belang van het water kaderstellend.

• Kleine wateren

De KRW stelt eisen aan de ecologie van grotere wateren, de zgn. oppervlaktewaterlichamen. Om aan deze eisen te voldoen is het van belang bronnen, bovenlopen mee in beschouwing te nemen.

De toestand van deze elementen is van grote invloed op de biodiversiteit van Overijssel en draagt sterk bij aan de landschappelijke rijkdom die een recreatieve aantrekkingskracht biedt.

Deze elementen liggen in het ontwikkelingsperspectief “Zone Ondernemen met Natuur en Water” en zijn medeordenend, waarbij er een ontwikkelingsinzet is naar een meer natuurlijk watersysteem. Voor zover deze waterelementen binnen de EHS en ecologische verbindingzones liggen zijn ze “dienend” aan het natuurbelang.

• Veenweide-gebieden en beekdalen

Binnen veenweidegebieden en beekdalen geldt een beperkte ontwatering, afgestemd op gebruik als grasland. Het belang van het water is hier zwaarwegend.

Betrouwbare en continue drinkwatervoorziening en bescherming industriële winningen;

• Grondwaterbeschermingsgebieden en intrekgebieden

Op 26 locaties wordt nu of in de toekomst grondwater voor drinkwatervoorziening aan de bodem onttrokken.

Deze moeten afdoende worden beschermd. Er worden beperkingen gesteld aan activiteiten en ruimtelijke functies in het zgn. grondwaterbeschermingsgebied en in mindere mate in het zgn. intrekgebied. Activiteiten en functies die de kwaliteit van het grondwater negatief beïnvloeden, worden geweerd, of er moeten voorzieningen worden getroffen. Het belang van het water is hier kaderstellend.

• Het diepe watervoerende pakket in Salland

Het diepe watervoerende pakket in Salland bevat water van een uitstekende kwaliteit. Teveel water uit dit pakket onttrekken leidt tot het optrekken van de zoetwatergrens in de ondergrond. Onttrekkingen uit dit pakket worden alleen toegestaan voor drinkwater en voor industriële toepassingen met hoogwaardige doelen. Met het oog op deze kenmerken kan er geen sprake zijn van koude-warmteopslag (KWO) in dit diepe pakket. Het belang van het water is hier kaderstellend voor het verbod op KWO-systemen en zwaarwegend voor wat betreft ander gebruik.

- **Boringsvrije zones**

Buiten Salland wordt op dit moment één industriële winning, waarvoor een hoge kwaliteit grondwater is vereist vanwege de productiedoeleinden, beschermd door het vastleggen van een boringsvrije zone. Binnen deze zone is het belang van het water voor wat betreft het verrichten van boringen kaderstellend.

Inzet van instrumentarium

Om het belang van het water door te laten werken in de ruimtelijke ordening en de planvorming van andere overheden, worden de volgende instrumenten ingezet.

- **Beschreven beleid en Functiekaart water:**

De Omgevingsvisie [en het Regionaal Waterprogramma Overijssel bevatten samen](#) het provinciale waterbeleid. De eerder beschreven functies en het daaraan gekoppelde kaartbeeld zijn hierop gebaseerd en geven in woord en beeld aan op welke belangen het waterbeheer zich dient te richten in bepaalde gebieden. De waterschappen dienen bij hun waterbeheer rekening te houden met het provinciale waterbeleid en de functiekaart.

- **Kaart Ontwikkelingsperspectieven Omgevingsvisie:**

In de Omgevingsvisie zit een kaart Ontwikkelingsperspectieven. Op deze kaart worden de beschreven gebieden en de ontwikkelingsmogelijkheden op basis van de gehanteerde categorie-indeling aangegeven. De Functiekaart water is hierop afgestemd.

- **Omgevingsverordening Overijssel 2009:**

In de Omgevingsverordening zijn bepaalde regels voor de planologische bescherming van waterbelangen opgenomen. Niet alle kaderstellende, zwaarwegende en medeordenende aspecten behoeven regelgeving. Daarnaast worden bepaalde functies ook via regelgeving van rijk, gemeente of waterschap planologisch beschermd. Hieronder staan de zaken die in de Omgevingsverordening Overijssel 2009 (r.o.-deel) zijn opgenomen.

Kaderstellend:

- de primaire watergebieden;
- overstromingsrisicogebied (of vrijwaringsgebied in verband met het overstromingsrisico) Kampereiland;
- waterbergingsgebieden Noord- en Zuid-Meene; Beulakerpolder; en Wetering oost en -west;
- de 26 gebieden waar grondwater voor drinkwater aan de bodem wordt onttrokken i.c. de intrekgebieden, grondwaterbeschermingsgebieden en boringsvrije zones;
- het diepe waterhoudende pakket in Salland voor wat betreft het verbod op KWO-systemen.

Zwaarwegend:

- de gebieden die beschermd worden door de dijkringen Mastenbroek en IJsseldelta;
- zones langs “essentiële waterlopen”;
- veenweidegebieden en beekdalen;
- het diepe watervoerende pakket in Salland voor overig gebruik.

Medeordenend:

- de gebieden die beschermd worden door de dijkringen Vollenhove en Salland.